

POLSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ
KOŁO W GDAŃSKU

Ryszard Popowski

Kierownik merytoryczny ECEKON przy PSONI - Koło w Gdańsku

Metropolitalne uwarunkowania powstania i działalności ośrodka animacji kultury osób z niepełnosprawnością intelektualną na przykładzie ECEKON

II Kongres Smart Metropolia - Metropolia czasu wolnego

Tematem przewodnim IV Kongresu Smart Metropolia było rozważenie uwarunkowań i możliwości poprawy jakości życia w metropolii, przez kształtowanie oferty wykorzystania czasu wolnego.

W wprowadzeniu do Kongresu, Prezydent Miasta Gdańska Paweł Adamowicz napisał: *Aby podołać wyzwaniom urbanizacji, władze miast muszą korzystać z nowoczesnych rozwiązań i nieprzerwanie szukać sposobów na zaspokojenie coraz większych oczekiwań mieszkańców.*

Odpowiadając na zaproszenie Prezydenta Miasta Gdańska do podzielenia się doświadczeniami, przedstawiamy rozwiązanie systemowe dla mieszkańców **metropolii Gdańsk – Sopot – Gdynia i miast satelickich**, adresowane do osób potrzebujących oferty specjalnie dla nich przygotowanej, sformatowanej odpowiednio do ich specyficznych możliwości.

Poniższa analiza zwraca uwagę na problemy strategiczne i systemowe włączenia społecznego osób niepełnosprawnych przez czynne uczestniczenie w kulturze - na bazie kompetencji artystycznych i społecznych - oraz prezentuje rozwiązanie systemowe, jakim jest ECEKON.

Pojęcia kluczowe:

- czas wolny a kultura artystyczna w przestrzeni miejskiej
- edukacja kulturalna a uczestniczenie w kulturze
- korzystanie z walorów życia w aglomeracji
- treść i jakość życia osób niepełnosprawnych i osób tracących samodzielność w aglomeracjach,
- jakość życia osób z niepełnosprawnościami w metropolii Gdańsk – Gdynia – Sopot.

Pojęcie wiodące Kongresu: przemysł czasu wolnego - co znaczy **przemysł czasu wolnego** w odniesieniu do prowadzonej przez ECEKON działalności

Opis ECEKON w kategoriach pojęcia przemysł czasu wolnego:

- **kontekst gospodarczy** – inne podmioty miejskie i społeczne udzielające pomocy osobom z niepełnosprawnościami, osoby prywatne, firmy, ich specyfika, odrębność działania,
- **inwestor** – PSONI (dawniej PSOUU), PFRON, Miasto Gdańsk,
- **środki produkcji** – instrumenty muzyczne, baza rzeczowa dla aktywności kulturalnej w pozostałych obszarach sztuki,
- **struktura organizacyjna** – obecnie program i placówka / docelowo placówka w ramach Stowarzyszenia PSONI otwarta na całe miasto, metropolię, różne środowiska,
- **kadra zarządzająca** – wykształcona, doświadczona, z dorobkiem: organizacyjnym, artystycznym, naukowym – mgr Mirosława Lipińska, dr Ryszard Popowski,
- **pracownicy wykonawczy** – 14 osób, pozyskani, wyszkoleni, z doświadczeniem i wybitnymi osiągnięciami w tym obszarze,
- **materiały** - materia artystyczna: kultura artystyczna, sztuka muzyczna,
- **producent** – ECEKON,
- **cechy produktu** - usługa społeczna; rozwiązanie problemu społecznego – marginalizacja, bierność, izolacja społeczna i inne kategorie wykluczenia społecznego,
- **jakość produktu** - **jakość życia osób z niepełnosprawnościami i/lub osób tracących samodzielność, edukacja afirmatywna - zmiana osobowa, zmiana społeczna,**
- **wartość produktu** – wartość społeczna produktu, wartość osobowa,
- **marketing** – publiczna działalność zespołów artystycznych, publiczna prezentacja dorobku artystycznego, osobistego,
- **udostępnienie produktu** – dla osób indywidualnych wolny dostęp, dla innych ośrodków, dla metropolii: franczyza,
- **klient** – mieszkańcy metropolii Gdańsk – Gdynia – Sopot, miejscowości satelickie, inne metropolie.

Cechy produktu, czym jest dzisiaj ECEKON po 8 latach działalności (doświadczenia OVA od 1995 roku)

4 obszary działania:

- indywidualna i/lub zbiorowa afirmatywna edukacja muzyczna, w tym uniwersalna edukacja osobista osób z niepełnosprawnościami, osób o ograniczonej samodzielności, edukacja w innych obszarach kultury artystycznej,
- zespoły kameralne - organizacja i animacja życia kulturalnego w środowisku osób z niepełnosprawnością intelektualną, w innych środowiskach wymagających wsparcia, w otwartym społeczeństwie,
- ośrodek naukowo badawczy - metodyka edukacji kulturalnej, edukacji muzycznej i rozwoju osobistego, zagadnienia włączenia społecznego przez czynne uczestniczenie w kulturze, monitoring kultury osób niepełnosprawnych,
- ośrodek szkoleniowy – kształcenie kadry dla animacji kultury w tych środowiskach.

w tym:

- obecnie 50 uczniów z niepełnosprawnościami lub ograniczonej samodzielności (zarówno dzieci jak i dorosłych),
- 6 uczniów pełnosprawnych (dzieci, młodzież, dorośli),
- 14 nauczycieli, w tym 7 z wyższym wykształceniem muzycznym,
- 4 zespoły stałe: ECEKON Brass Band, Ludowy, Keyboardowy, Duet Barbara i Piotr, ECEKON Standard Jazz Band,
- zespoły okazjonalne od duetów po oktety,
- 7 edycji Otwartego Konkursu Perkusyjnego,
- 12 koncertów tematycznych – np. *Lutosławskiego, Chopinowski, Operowy, Wiosenny*,
- 3 edycje przewodnika po Gdańsku dla niepełnosprawnych,
- 30 koncertów umuzykalniających w wykonaniu gdańskich wirtuozów,
- systematyczne spotkania środowiskowe,
- baza rzeczowa – zbiór różnych instrumentów, zarówno edukacyjnych jak i profesjonalnych o wartości blisko 500 000 zł.,
- około 1000 utworów muzycznych wykonanych solowo lub w zespołach,
- współpraca z instruktorami prowadzącymi zespoły muzyczne w innych placówkach,
- duża grupa osób, szkół, organizacji związanych z działalnością ECEKON, liczni uczestnicy wydarzeń organizowanych w ECEKON,
- promocja kultury osób niepełnosprawnych na forum ogólnopolskim (np. II Konwencja Muzyki Polskiej) i europejskim – ostatnio w Bonn.

Razem około 200 wydarzeń kulturalnych w ciągu 8 lat działalności;

oraz:

- Orkiestra Vita Activa – dyrygent Mirosława Lipińska – 260 koncertów w 60 miastach Polski i Europy (od 1995 roku),
- eksport rozwiązań systemowych: Gdynia, Chmielno, Pasewalk, Giżycko, Elbląg.

Aglomeracyjne uwarunkowania powstania i ukształtowania ECEKON

Placówka ma charakter precedensowy, powstała dzięki szczególnemu zbiegowi okoliczności, przy czym decydujące były uwarunkowania wynikające z działania w obszarze metropolitalnym. Metropolitalnymi uwarunkowaniami powstania i działalności ECEKON są:

- **duża populacja** osób z niepełnosprawnością,
- bardzo duże zapotrzebowanie społeczne **na poszerzone oferty** (pozamedyczne) wsparcia osób niepełnosprawnych,
- **doświadczenie z wieloletniej działalności Orkiestra Vita Activa (od 1995)** na tej podstawie ujawnienie zapotrzebowania na systematyczną edukację przygotowującą do włączenia społecznego,
- **różnorodność rodzajów niepełnosprawności, co w połączeniu z liczbą osób objętych działaniem** pozwala na gromadzenie doświadczeń i uogólnienia,
- **kadra** - możliwość pozyskania kadry z dużym doświadczeniem zawodowym w edukacji muzycznej i/lub działalności artystycznej – nauczyciele szkół muzycznych i pracownicy zawodowych instytucji kultury – filharmonia, opera, teatr muzyczny w Gdyni,
- **baza lokalowa** - obiekt z lokalizacją w centrum Gdańska, łatwo przystępny osobom z niepełnosprawnością,
- **komunikacja publiczna** - samodzielny dojazd osób z niepełnosprawnością z odległych dzielnic komunikacją miejską,
- **zasięg metropolitalny** – Metropolia Gdańsk – Gdynia – Sopot i miasta satelity (od Pruszcza do Wejherowa), oferta dla osób mieszkających w znacznej odległości ale mających dostęp komunikacją publiczną,
- **dostępne ośrodki konsultacyjne** – wykorzystanie kadry szkół muzycznych w roli konsultantów dla modelowania pracy metodycznej w ECEKON –zwłaszcza nauczyciele PSM w Gdańsku Wrzeszczu, kadra PSONI,
- **sklepy muzyczne i pracownie muzyczne** – konsultacje, rabaty, serwisowanie, pożyczanie i naprawy instrumentów,
- **uwarunkowania kontekstowe:**
  - aglomeracyjny - wielość i różnorodność inicjatyw społecznych, w tym kulturalnych dedykowanych dla tego środowiska ze strony Urzędu Miasta Gdańska, programy PFRON, inne ...
  - ogromny potencjał rozwojowy, organizacyjny PSONI (PSOUU) – wolność działania i wolność inicjatywy, zaplecze administracyjne Koła,
- **intensywność życia społecznego, kulturalnego w środowisku osób z niepełnosprawnościami** - kontekst innych organizacji i wydarzeń adresowanych do osób z niepełnosprawnością , np. festiwale: *poza-pozy*, Akces, Świat Mało Znany, Konkurs Młodego Muzyka w Gdyni,
- **partnerzy artystyczni** - zawodowi muzycy i zespoły artystyczne,
- **zróżnicowana baza kulturalna w przestrzeni miasta** – sprzyja organizacji działalności kulturalnej, sale koncertowe,
- **kontekst kulturalny** – różnorodność, intensywność, jakość wydarzeń kulturalnych w Gdańsku.

Uwarunkowania osobowe powstania ECEKON

Założyciele placówki:

- Mirosława Lipińska - wykształcenie Akademia Muzyczna + edukacja wczesnoszkolna – obszar aspiracyjnej muzyki elementarnej + profesjonalne przygotowanie do wykonywania zaawansowanej muzyki artystycznej,
- Ryszard Popowski - wykształcenie Akademia Muzyczna + metodyk kultury + zawodowe założenia ekspansji i promocji rozwiązań modelowych w obszarze edukacji kulturalnej animacji kultury muzycznej.

Kontekst działania ECEKON w profilu działalności PSONI – Koło w Gdańsku, pojęcia wiodące charakteryzujące działalność poszczególnych placówek

Struktura działalności Koła prowadzi od diagnozy do włączenia społecznego.

- **diagnoza** – Ośrodek Wczesnej Interwencji i Wspomagania Rozwoju OREW,
- **terapia** – ergoterapia, „Norweg”,
- **edukacja** – Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno Wychowawczy OREW, Niepubliczna Szkoła Przystosowująca do Pracy NSPdP,
- **szkolenie zawodowe** – Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- **włączenie do pracy** – Biuro Integracji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych BIZON,
- **opieka, wsparcie, samodzielność** – Środowiskowy Dom Samopomocy SDS, Zespół Mieszkań Wspomaganych ZMW,
- **włączenie do życia publicznego przez współtworzenie kultury, w tym kultury artystycznej** - promocja i popularyzacja jakościowych aspektów włączenia społecznego, opartych na poszanowaniu godności, wyposażeniu w kompetencje społeczne, w tym te, które są prezentowane publicznie, działalność kulturalna na bazie kompetencji artystycznych - działalność ECEKON - OVA.

Co wyróżnia działalność ECEKON

- obejmuje działaniami osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności,
- współpracuje z organizacjami i placówkami specjalizującymi się w zaspakajaniu specyficznych potrzeb osób o różnych niepełnosprawnościach,
- w obszarze działania jest metropolitalna,
- jest wielopokoleniowa,
- placówka jest otwarta, dostępna dla każdej osoby deklarującej potrzebę czynnego uczestniczenia w kulturze,
- integruje także osoby sprawne przez współudział,
- oferuje uczestniczenie na zasadzie samostanowienia, dobrowolności i możliwie największego zakresu samodzielności,
- działa w celu rozwoju osobowości i włączenia społecznego,
- na bazie kultury aspiracyjnej i bezpośredniej,
- nastawienie eksportowe, popularyzacja i promocja wypracowanych rozwiązań w innych ośrodkach miejskich i metropolitalnych.

Podstawy prawne działalności ECEKON

- Konwencja ONZ z 2006 roku o Prawach Osób Niepełnosprawnych - analiza, interpretacja wykonawcza (wdrożeńiowa) 30 artykułu Konwencji, stanowiącego o wartości aktywności społecznej osób z niepełnosprawnościami - ECEKON - placówka przygotowana do monitorowania, diagnozowania i animacji tego obszaru zadań.
- Powiatowy Program Wspomagania Osób Niepełnosprawnych – ECEKON jako placówka realizująca część zadań z tego programu na odpowiednim poziomie organizacyjnym, merytorycznym.
- Statut PSONI – koncentracja działalności w obszarze głównego celu działalności Stowarzyszenia: wsparcia osób z niepełnosprawnością intelektualną; związek prawny, merytoryczny, organizacyjny.

Co Gdańsk, poprzez ECEKON, oferuje innym aglomeracjom w Polsce i Europie

- sprawdzone w praktyce rozwiązanie strukturalne **włączenia osób z niepełnosprawnością intelektualną i/lub innymi niepełnosprawnościami, także osób tracących samodzielność, do publicznego życia społecznego** w obszarze kultury, zwłaszcza kultury artystycznej, na bazie kompetencji artystycznych i towarzyszących im kompetencji społecznych.

PSONI (PSOUU) dostarcza na rynek usług społecznych, **w formule franczyzy**, do zastosowania w innych aglomeracjach, metropoliach, w pełni ukształtowany, dojrzały, zweryfikowany w praktyce **produkt społeczny**: ECEKON. Docelowo na rynek Europejski.

Co chcemy osiągnąć ... instytucjonalizacja ECEKON – jako metoda stabilizacji działalności

- zapewnienie ciągłości działalności i rozwoju przez stałość podstawowego finansowania,
- nowoczesne miejsce pracy dla młodych ludzi w obszarze usług społecznych - zatrudnienie kadry strukturalnej dla:
  - prowadzenia bieżącej działalności,
  - rozwijania jej ilościowo i jakościowo,
  - eksportowania działalności,
- stabilizacja działania w lokalizacji w Gdańsku, ul. Aksamitna 4a – lub nowy budynek wg potrzeb funkcjonalnych.

Dlaczego konieczna jest stabilizacja finansowa działalności?

Podstawą stabilizacji jest zatrudnienie **kadry strukturalnej** ECEKON, dla których to osób będzie to stałe i główne miejsce pracy.

Pełne – (całotygodniowe i całodzienne) wykorzystanie zasobów rzeczowych i know-how dla włączenia społecznego osób wymagających wsparcia w tym zakresie.

